

PRESUDA SUDA

26. svibnja 1982.(*)

„Briselska konvencija – Mjesto izvršenja obveze”

U predmetu C-133/81,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju Protokola od 3. lipnja 1971. o tumačenju Konvencije od 27. rujna 1968. o nadležnosti i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima od strane Suda, koji je uputio Cour de cassation de France (Kasacijski sud, Francuska) u postupku koji se vodi pred tim sudom između

ROGERA IVENELA, Strasbourg (Francuska),

i

HELMUTA SCHWABA, Oettingen (Savezna Republika Njemačka),

o tumačenju članka 5. stavka 1. Briselske konvencije od 27. rujna 1968. o nadležnosti i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima,

SUD,

u sastavu: J. Mertens de Wilmars, predsjednik, G. Bosco, A. Touffait i O. Due (predsjednici vijeća), Lord Mackenzie Stuart, A. O'Keefe, T. Koopmans, A. Chloros i F. Grévisse, suci,

nezavisni odvjetnik: G. Reischl,

tajnik: P. Heim,

donosi sljedeću

PRESUDU

- 1 Odlukom od 2. travnja 1981., koju je Sud zaprimio 3. lipnja 1981., Cour de cassation de France (Kasacijski sud) uputio je Sudu na temelju Protokola od 3. lipnja 1971. o tumačenju Konvencije od 27. rujna 1968. o nadležnosti i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima od strane Suda (u daljnjem tekstu: Konvencija) zahtjev za prethodnu odluku o tumačenju članka 5. stavka 1. Konvencije.
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između R. Ivenela, s domicilom u Strasbourg, i poduzeća Schwab Maschinenbau sa sjedištem u Oettingenu u Bavarskoj, koji se tiče

navodne povrede ugovora o zastupanju zbog koje je podnesen zahtjev u svrhu naplate provizije, naknade štete za narušeni ugled, naknade za otkaz i za plaćeni dopust.

- 3 Conseil de prud'hommes u Strasbourg, kojem je podnesen zahtjev, odbacio je dva prigovora nenadležnosti koja je podnio H. Schwab. Svoju je stvarnu nadležnost Conseil de prud'hommes utemeljio na okolnosti da se, po njegovom mišljenju, dotični ugovor između stranaka mora smatrati ugovorom o radu. Što se tiče vlastite mjesne nadležnosti, izjavio je da se, u skladu s člankom 5. stavkom 1. Konvencije, u predmetima koji se odnose na ugovore osobu s domicilom na državnom području druge države članice može tužiti pred sudom mjesta na kojem je obveza izvršena ili je trebala biti izvršena i da se u tom slučaju u obzir uzima obveza obavljanja posla koju ispunjava zastupnik sa sjedištem u Strasbourg, koji ondje objedinjava narudžbe i brine se za njihovo izvršenje.
- 4 Cour d'appel de Colmar (Žalbeni sud u Colmaru), kojem je H. Schwab podnio žalbu, presudu Conseil de prud'hommes potvrdio je u dijelu koji se odnosi na tvrdnju da je riječ o ugovoru o radu, ali ju je ukinuo zbog nepostojanja mjesne nadležnosti. Naime, Cour d'appel (Žalbeni sud) zauzeo je stav da se za potrebe primjene članka 5. stavka 1. Konvencije u obzir treba uzeti obveza na kojoj se temelji sudski postupak; u ovom predmetu to je obveza plaćanja provizije i drugih iznosa koji se potražuju od H. Schwaba, a koje treba platiti u mjestu dužnika, a ne vjerovnika.
- 5 R. Ivenel uložio je protiv te presude žalbu u kasacijskom postupku, tvrdeći da je Cour d'appel (Žalbeni sud) povrijedio članak 5. stavak 1. Konvencije.
- 6 Razmotrivši razloge na koje se pozvao Cour d'appel (Žalbeni sud), Cour de cassation (Kasacijski sud) zaključio je da francuski sudovi nisu nadležni u ovom predmetu, ali je ipak smatrao da pitanje mjesta izvršenja obveze u smislu gore spomenutog članka 5. stavka 1. zahtijeva tumačenje, jer je u sporu riječ o ispunjavanju obveza iz ugovora o zastupanju koji uključuje obostrane obveze od kojih su barem neke izvršene u Francuskoj. Stoga je prekinuo postupak i uputio Sudu zahtjev za tumačenje te odredbe.
- 7 Valja napomenuti da se, kao što je Sud već utvrdio, a posebno u presudi od 6. listopada 1976. (Tessili, C-12/76, Zb., str. 1473.), „mjesto izvršenja” [neslužbeni prijevod] u smislu članka 5. stavka 1. Konvencije određuje u skladu s pravom koje se primjenjuje na obvezu o kojoj je riječ s obzirom na pravila o sukobu koja vrijede na sudu pred kojim je pokrenut postupak.
- 8 Pitanje koje je uputio nacionalni sud tiče se obveze koju treba uzeti u obzir za potrebe određivanja tog mjesta kada se zahtjev pred sudom temelji na različitim obvezama koje proizlaze iz jednog ugovora o zastupanju koji su sudovi koji su se bavili meritumom predmeta kategorizirali kao ugovor o radu.
- 9 U presudi od 6. listopada 1976. (De Bloos, C-14/76, Zb., str. 1497.) Sud je već utvrdio da je obveza koju treba uzeti u obzir u smislu članka 5. stavka 1. Konvencije u slučaju zahtjeva utemeljenog na ugovoru sklopljenom između dvaju trgovačkih društava o isključivom pravu koncesije na prodaju, ona obveza na kojoj se temelji sudski postupak. U ovom predmetu javlja se pitanje valja li isti kriterij primijeniti na onu vrstu predmeta koju je opisao nacionalni sud.

- 10 To valja ispitati s obzirom na ciljeve Konvencije i opću strukturu njezinih odredaba.
- 11 Donošenje posebnih pravila o nadležnosti sadržanih u člancima 5. i 6. Konvencije opravdano je među ostalim činjenicom da mora postojati bliska veza između spora i suda nadležnog da o njemu odlučuje. U izvještaju odbora stručnjaka (SL 1979., C 59, str. 1.) koji su sastavili tekst Konvencije ta se veza među ostalim naglašava tvrdnjom da je nadležnost suda u mjestu izvršenja obveze posebno korisna u postupcima u svrhu naplate honorara, zbog toga što vjerovnik može birati između sudova države u kojoj tuženik ima domicil na temelju općih odredaba članka 2. Konvencije i sudova druge države, mjesno nadležnoj za pružene usluge, posebno kada se, u skladu s primjenjivim pravom, obveza plaćanja mora izvršiti u mjestu pružanja usluga.
- 12 U navedenom izvještaju upućuje se i na razloge zbog kojih sastavljači Konvencije nisu smatrali primjerenim u Konvenciju uključiti odredbu kojom se za ugovore o radu daje isključiva nadležnost. U skladu s izvještajem, bilo bi poželjno postići u što većoj mjeri da o sporovima odlučuju sudovi države čije se pravo primjenjuje na ugovor, a u doba sastavljanja Konvencije radilo se na usklađivanju primjene odredaba radnog prava u državama članicama Zajednice. U izvještaju se zaključuje da će postojeće odredbe Konvencije, kao što je članak 2. kojim se određuje sudska nadležnost u mjestu u kojem tužitelj ima domicil i članak 5. stavak 1. kojim se određuje sudska nadležnost u mjestu izvršenja obveze, vjerojatno zadovoljiti sadašnje interese.
- 13 Valja podsjetiti da je 19. lipnja 1980. Konvencija o pravu koje se primjenjuje na ugovorne obveze otvorena za potpisivanje državama članicama (SL 1980., L 266, str. 1.). Člankom 6. te konvencije propisuje se da se, u slučaju kad ne postoji mogućnost izbora primjenjivog prava, na ugovore o radu primjenjuje pravo države u kojoj radnik obično obavlja posao na temelju ugovora, osim ako iz okolnosti u cjelini proizlazi da je ugovor bliže povezan s drugom državom.
- 14 U izvještaju stručnjaka o Konvenciji o pravu koje se primjenjuje na ugovorne obveze (SL 1980., C 282, str. 1.) objašnjava se u tom pogledu da se donošenjem posebnog pravila o sukobu nadležnosti u odnosu na ugovore o radu namjeravalo osigurati odgovarajuće rješenje za predmete u kojima interesi ugovornih stranaka nisu na istoj razini te time pružiti odgovarajuću zaštitu stranci koju s društveno-ekonomskog stajališta treba smatrati slabijom u ugovornom odnosu.
- 15 Iz gore navedenog slijedi da se u predmetima koji se odnose na ugovore člankom 5. stavkom 1. Konvencije nadležnost posebno želi dati sudu države koja je blisko povezana s predmetom; da je u slučaju ugovora o radu ta veza prije svega sadržana u pravu koje se primjenjuje na ugovor; i da se u skladu s razvojem pravila o sukobu u vezi s tim predmetima pravo određuje prema obvezi koja karakterizira ugovor o kojem je riječ, a to je obično obveza obavljanja posla.
- 16 Iz preispitivanja odredaba Konvencije proizlazi da se i u odredbama o određivanju posebne ili čak isključive nadležnosti za osiguranje, prodaju platnih obroka te najma i zakupa nekretnina priznaje da se pravilima o nadležnosti nastoji pružiti ispravna zaštita ugovornoj stranci koja je slabija s društvenog stajališta.
- 17 Te čimbenike valja uzeti u obzir pri odgovaranju na pitanje upućeno Sudu.

- 18 U predmetu kao što je ovaj, kada su nacionalnom sudu podneseni zahtjevi povezani s obvezama na temelju ugovora o zastupanju, od kojih se neki tiču naknade koju zaposlenik potražuje od poduzeća s poslovnim nastanom u jednoj državi, a drugi se tiču odštete zbog načina obavljanja posla u drugoj državi, odredbe Konvencije potrebno je protumačiti na takav način da nacionalni sud ne bude prisiljen zaključiti kako je o nekim zahtjevima nadležan odlučivati, a o drugima nije.
- 19 Takav bi ishod bio još neusklađeniji s ciljevima i općom strukturom Konvencije u slučaju ugovora o radu, za koje postoji opće pravilo da primjenjivo pravo sadržava odredbe koje štite radnika i da je obično pravo mjesta na kojem se obavlja posao to koje karakterizira taj ugovor.
- 20 Iz gore navedenih razmatranja, promatranih u cijelosti, slijedi da je u predmetu koji se tiče zahtjeva utemeljenih na različitim obvezama proizašlim iz ugovora o zastupanju koji je ugovor o radu i radnika veže za poduzeće, obveza koju treba uzeti u obzir za potrebe primjene članka 5. stavka 1. Konvencije, ona obveza koja karakterizira taj ugovor.

Troškovi

- 21 Troškovi podnošenja očitovanja Sudu koje je imala Komisija Europskih zajednica ne nadoknađuju se. Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka.

Slijedom navedenog,

SUD,

odlučujući o pitanjima koja mu je Cour de cassation de France (Kasacijski sud Francuske) uputio odlukom od 2. travnja 1981., odlučuje:

U predmetu koji se tiče zahtjeva utemeljenih na različitim obvezama proizašlim iz ugovora o zastupanju koji je ugovor o radu i radnika veže za poduzeće, obveza koju treba uzeti u obzir za potrebe primjene članka 5. stavka 1. Konvencije od 27. rujna 1968. o nadležnosti i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima, ona je obveza koja karakterizira taj ugovor.

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourg 26. svibnja 1982.

[Potpisi]

* Jezik postupka: francuski